

ljudskih šol in vsled tega živo potrebo tem šolam primernih beril. Naši častiti bravci se morebiti še spominjajo, da smo v „Novicah“ pred nekimi leti ljudske šole imenovali vseučilišča prostega ljudstva, v katerih naj se ono podučuje v vsih stvaréh, ki ga obdajajo. Popisali smo takrat, ktereга podučjenja je v ljudskih šolah potreba, in s serčnim veseljem rečemo, da s tadanjimi in še sedanjimi našimi mislimi se popolnoma vjema zapopadek teh beril. Tako podučen človek je za svoje potrebe dosti omikan in s potrebno podlago oskerbljen, da bode prav kristjan, zvest državljan, umen gospodar, omikan človek. Kadar bo naše prosto ljudstvo le te vednosti imelo, zamore vsak rodoljub veselo in ponosno reči: naš narod je dosti omikan! — potem bo v vsaki reči lahko še bolje se podučeval in se še več naučil. Ravno zato naj bi se pa tudi v nobeni hiši ne pogreševale te bukvice, da tudi tisti, ki so šolam že odrastli, ju prebirajo prav pridno sami doma in si tako postavijo temelj, na ktereга, kakor se na močno podstavo pri hiši lahko zida po dvoje in troje nadstropij, si potem tudi oni lahko zidajo prostornih shramb še za mnogo drugih znanstev, ki so človeku v njegovem stanu potrebne.

Natisnjene ste knjižici na Dunaji še dosti čedno, le pisnim piemenkam bi ne škodovalo, ako bi bile manj zalite. Tudi brez tistih prisiljencov, ki se vrivajo v vsako knjigo, in kateri so pod imenom „tiskarnih pogreškov“ le predobro znani, niste te bukvice, pa vsak učitelj jih bo učencom lahko popravil. Cena obojih del je nizka; malo berilo velja vezano 15 krajc., veliko pa 22 krajc. Dobivate se menda pri vsakem bukvarji, ki se peča s prodajo šolskih in ljudskih bukev; če ju pa nima, ju lahko naroči iz Dunaja.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Siska se piše od 24. maja, da že davnej ni bilo tako žive žitne kupčije tukaj, kakor je poslednji čas; tudi v Karlovcu se oživlja kupčija, ker so iz Krajnskega prišli kupci. Cena poskakuje.

Iz Tersta. * 10. dan t. m. so pod Brištjem poleg sv. Križa blizu Proseka na teržaški železnici, ko so kamnje lomili, pod zemljo v neki 8 čevljev široki in 2 sežnja in 3 čevlje globoki votlini zadeli na popolnoma okamnene kosti dveh velikanov jelenov in še neke druge mesojedne zverine. V to globino je v starodavnih časih berž ko ne ta divjačina padla in tu konec storila, v teku časa pa okamnina postala. Marljivo nabirajo za teržaški muzej te starine, ktere zamorejo veljati za nove priče, da sedaj goli Kras je kadaj velik gojzd bil.

Iz Ljubljane. Majhna Ljubljana ima pod svojo streho sedaj štiri slavne škofe. Pretekli petek so prišli novi veliki škof goriški in knez dr. Gollmayr iz Dunaja, ker so želeli od našega gospoda kneza in škofa v Ljubljani posvečeni biti. Povikšat to redko slovesnost sta prišla iz nadškofije goriške predvčeranjim svetli škof teržaškopriški gg. Jernej Legat in pa škof poreški gg. Anton Peteani. V nedeljo in ponedeljk bojo v stolni cerkvi velike svečanosti.

Novičar iz raznih krajev.

Kakor se sliši, se smé ustanovitev deželnih odborov po kronovinah našega cesarstva kmalo pričakovati. V Pragi se je nek po povelji c. k. ministerstva notranjih opravž posvetovanje začelo: kako naj bi se osnoval deželni odbor in kaj naj bo njegovo opravilo; ministerstvo je v to posvetovanje poklicalo 12 zaupnih mož iz višjih političnih uradnikov, velikih posestnikov, duhovšine, mestnjakov in pa obertnikov, kateri se posvetujejo o ti novi osnovi pod predsedništvom deželnega poglavarja. — Za zgornjo Austrijo so dovolili cesar napravo gojzdnarskega društva. —

Zastran domačih kovačij veljajo po cesarskem sklepu zdaj sledeči predpisi: 1) nobeden si ne smé za potrebo svoje hiše brez posebnega gosposkega dovoljenja napraviti kovačnice; 2) kdor prejme tako dovoljenje, ne smé nič drugzega, kakor samo to, česar za svojo lastno hišo potrebuje, v nji delati, pa tudi ne pripustiti, da bi kak drug kovač za-se v nji delal; 3) tudi mora kovaške dela, ki jih za dom potrebuje, le po takem kovaškem hlapcu izdelovati, ktereга je stanovitno v svojo službo vzel, ne pa, da bi za posamezne dela najemal kovača in ga na dan ali za vsak izdelek posebej plačeval. Sicer pa ni predpisano, koliko kovaških hlapcov ali koliko ognjev smé imeti domača kovačnica in da bi se smele v taci kovačnicah le stare reči popravljati; tudi če vzniki prosijo za napravo domače kovačnice, ni na to gledati, koliko kónj da imajo. — Kakor smo zadnjič rekli, so se res hude vojske začele v Krimu, ki menda zdaj ne bojo pred nehale, dokler ne bo sovražnik sovražnika premagal. 25., 26. in 27. je bila spet huda bitva, to je gotovo, — koliko pa je resničnega na sledečih razglasih francozkega in angleškega vojskovodja, se še prav ne vé, ker se razglasi ti ne vjemajo ne med seboj, ne z uredskimi rusovskimi razglasi. Pelisierovo pismo do 27. maja se glasitakole: „25. dan t. m. smo posedli kraje ob reki Černaji; sovražnik se ni zlo branil, ampak se hitro umaknil v goro; Kerč in Jenikale je zapustil, vse ondi stoječe ladije in magacine sožgal; azovsko morje je v oblasti naši“. Raglan pa je pisal: „brez nesreče smo gospodje azovskega morja; armada naša je 24. t. m. v Kerču na suho stopila; Rusi so bežali in pokončali vse terdnjave ob morski soteski in pa ladije; več ladij s 50 topovi je padlo nam v roke“. Ker je govorjenje zdaj od azovskega morja, naj vzamejo častiti bravci naš „zemljovid rusovsko-turškega bojišča“ v roke, da bojo vidili, da po ti soteski se černo morje vkup derži z azovskim, ki prav za prav ni globoko morje, ampak plitvo mlakužno jezero, nekda „palus Mōotis“ imenovano in še le od cara Petra v azovsko morje od tistega časa prekeršeno, ko si je osvojil mesto Azov. Važno je pa to morje vendar zavolj tega, ker po njem se je dopeljevala armada in hrana v Krim. — 28. ali 29. maja se je pričakovala določivna vojska. — Iz vsega početja se zdaj vidi, da se je zdaj vojska za celi Krim začela, in da ni le več vojska v Krimu. Iz Carigrada se piše, da armade zaveznikov od vsih vetrov hitijo v Krim, al tudi Rusi obračajo zdaj vso svojo silo na to stran, in če je že unidan (23. t. m.) v bitvi za neki predsevastopoljsk okop padlo 2500 Rusov po lastnih besedah Goršakovovih (berž ko ne tedaj še več), Francozov in Angležev pa, kakor se sliši, 5000 — koliko strašno veliko kervi bo še prelite v bolj določivnih vojskah! — Na predlog avstrijske vlade niste še odgovorile francozka in angleška, in kakor zdaj reči v Londonu in Parizu stojé, ne bote menda zadovoljne s tim predlogom. Osoda tega predloga pa bo menda tudi razsodila prihodnji stan avstrijske vlade, kar se smé iz okolnega pisma misliti, ki ga je dunajski minister grof Buol 14. t. m. razposlal nemškim vladam, v katerem med drugim sledeče pravi: „Ko je bil po zapisniku štev. 13 predlog rusovske vlade zaveržen, je avstrijska vlada sklenila, nov predlog v resen prevdarek priporočiti vladama v Parizu in v Londonu, od ktereга misli, da bi bil popolnoma pripraven za mirno rešenje tretjega pravnega člena, in da bi se mogel po mnenji Nj. veličastva našega premilostljivega cesarja, v Petrograd kot zadnja beseda (ultimatum) poslati“. Te besede razločno pravijo, da avstrijska vlada ne bo z manj zadovoljna, — da pa tudi za potrebno ne spozná, več terjati. Ako zdaj rusovska vlada reče, da je z avstrijskim predlogom zadovoljna, — francozka in angleška pa rečete, da niste, je menda precej očitno, pa avstrijska vlada se ne bo v vojski združila s francozko in angleško.